

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
1999

3. volební období

585/5

Stanovisko

prezidenta republiky, jímž vrátil Poslanecké sněmovně zákon, kterým se mění zákon kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 212/1996 Sb., a nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 243/1999 Sb., zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Prezident republiky

V Praze dne 26. června 2000
Č.j.: 3575/2000

Vážený poslanci,

využívám své pravomoci dané čl. 50 Ústavy České republiky a **vracím** Poslanecké sněmovně zákon přijatý dne 23. června 2000, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 212/1996 Sb. a nálezů Ústavního soudu uveřejněného pod č. 243/1999 Sb., zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon mi byl postoupen dne 26. června 2000.

Odůvodnění:

Mám zásadní výhrady k těm částem zákona, které mění volební systém do Poslanecké sněmovny stanovený čl. 18 odst. 2 Ústavy České republiky, podle kterého se volby do této komory Parlamentu konají podle **zásad poměrného zastoupení**. Smyslem takového způsobu voleb je tendence k proporcionalitě výsledků hlasování ve složení voleného orgánu. Jakkoliv - i z hlediska mezinárodního srovnání - jsou korekce poměrného systému, vedoucí k integraci většin akceptovatelné, nesmí se jejich zavádění dotknout podstaty a smyslu v Ústavě zakotveného systému poměrného zastoupení. Úpravy provedené zákonem však ve své komplexnosti překračují únosné meze, v nichž se lze ještě odchýlit od zásad systému poměrného zastoupení, aniž by ztratil svůj charakter. Jde o tyto faktory:

Zvýšení počtu volebních krajů z 8 na 35, a tím i snížení průměrně přidělovaného počtu mandátů v každém z nich, znamená jednoznačný odklon od proporcionality k posílení volebních zisků silnějších stran. Tímto opatřením se kromě zákonem výslovně stanovené umělé uzavírací klauzule vytváří uzavírací klauzule přirozená v rámci kraje. Jejím důsledkem bude skutečnost, že politická strana, která celostátně překročí zákonné procento voličských hlasů, nebude mít zaručenu účast na parlamentní reprezentaci, často i tehdy, když její podíl na odevzdaných hlasech ve volebním kraji dosáhne 10% - tj. dvojnásobek podílu, který je požadován zákonem.

Zákonem zavedený zvláštní způsob přepočtu získaných hlasů na mandáty - ve standardních volebních systémech naprosto neznámý - hodnotím jako zcela účelově vykonstruovaný, přičemž ve svém důsledku znamená další deformaci volebního systému ve prospěch silných politických subjektů.

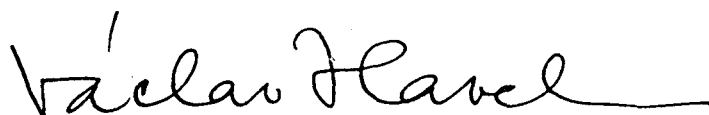
Pokud jde o zavedení **sčítacího modelu uzavírací klauzule pro koalice** podle počtu členů koalice, je třeba konstatovat, že je to řešení ryze pragmatické a účelové, které oslabuje princip politické plurality a paradoxně může vést k oslabení integračního efektu, neboť silné politické strany se budou obávat, že v koalici se slabšími takto značně zvýšenou hranici pro vstup do Parlamentu nepřekročí a budou raději kandidovat samostatně. V témž zákoně se umožňuje vytvoření koalic, jejichž prostřednictvím došlo již v minulosti k prospěšnému vtažení menšinových politických směrů do parlamentní práce, a zároveň je takové úpravě ubírán vinou přijaté novely smysl.

Zákon nově zavedl **hranici pro poskytnutí příspěvku na úhradu volebních výdajů** ve výši 2% získaných hlasů. Dále se tento příspěvek snižuje z 90 Kč na 30 Kč za hlas. Novela zákona o politických stranách zvyšuje podstatným způsobem příspěvek na mandát a dále stanoví, že nezíská-li strana v následujících volbách počet hlasů potřebný ke svému zastoupení v Poslanecké sněmovně (alespoň 5%), nárok na stálý příspěvek jí nevznikne. Soubor těchto ekonomických opatření neúměrně posiluje postavení parlamentních politických stran prostřednictvím jejich financování státem na úkor ostatních politických stran, kterým tím výrazně ztěžuje prosazení v politické soutěži.

Domnívám se, že měnit v takovémto rozsahu volební systém do Poslanecké sněmovny je legitimní pouze formou změny Ústavy ČR na základě dohody převážné části politické reprezentace.

Za závažný nedostatek zákona považuji též zavedení institutu opakovaných voleb v senátním volebním obvodě v případě odvolání kandidáta volebním zmocněncem politické strany nebo vzdání se kandidatury před druhým kolem voleb. Takový postup může být zneužit k destabilizaci politického systému.

S pozdravem

Poslanecká sněmovna
Parlament České republiky
Praha